

С. С. БАРСУКОВ

ПРАГРЭСІУНЫ СПАСАБ ВЫРОШЧВАННЯ КУКУРУЗЫ У МАГІЛЁўСКАЙ ВОБЛАСЦІ

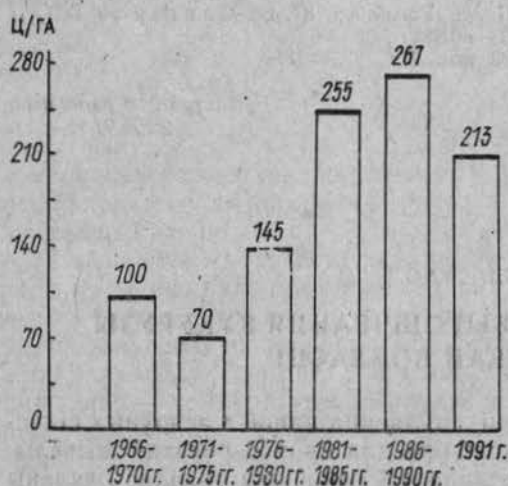
Кукуруза ў Магілёўскай вобласці з'яўляецца адной з асноўных сіласных культур для жывёлагадоўлі, асабліва для буйной рагатай жывёлы. Ва ўсе папярэднія гады яна вырошчвалася ў асноўным на сілас і зялёны корм. Ураджайнасць кукурузы на гэтыя мэты ў вобласці да 1976 г. была невысокая і ў сярэднім за 1966—1970 гг. складала 100, за 1971—1975 гг. — толькі 70 ц/га. Аднак ужо ў 1976—1980 гг. у параўнанні з 1966—1970 гг. ураджайнасць зялёнай масы гэтай культуры павялічылася ў 1,4, у 1981—1985 гг. — у 2,6 і ў 1986—1990 гг. — у 2,7 раза (малюнак). Такое павелічэнне ўраджайнасці кукурузы дасягалася дзякуючы ўкараненню больш ураджайных гібрыдаў і ўдасканалванню агра-тэхнікі яе вырошчвання. Асабліва ўвага надавалася барацьбе з пустазеллем.

Аднак у шматлікіх выпадках, нягледзячы на павелічэнне ўраджайнасці зялёнай масы, кармавая прадукцыя з кукурузы не суправаджалася добрай якасцю, асабліва з загушчаных пасеваў і пры ўборцы ў раннія фазы развіцця. У выніку гэтага пажыўнасць сіласу была нізкай і складала не больш за 0,13—0,18 к. адз. у 1 кг корму, а прадукцыйнасць гектара невысокая. Паводле даных [1], у 20 кг такога сіласу звычайна змяшчалася каля 750 г кіслот і 250 г спіртоў, што адмоўна ўплывала на здароўе і прадукцыйнасць жывёлы. Таму пры кармленні такім нізкапажыўным кіслым сіласам малочных кароў у іх у студзені-лютым нараджаецца 30—40% хворых цялят, у красавіку-маі — 70—80% і павялічваецца іх гібель.

З 1988 г. у Магілёўскай вобласці кукурузу сталі вырошчваць па зерневай тэхналогіі, для якой у адрозненне ад традыцыйнай сіласнай характэрны больш разрэджаны спосаб сяўбы ў аптымальныя тэрміны. Так, калі ў 1986 г. у сярэднім на 1 га пасяўной плошчы высевалася па 73 кг першакласнага насення, то ў 1990 г. — 33 кг. Выкарыстанне сеялак дакладнай сяўбы (СУПН-8, СПЧ-6) дазволіла высываць на 1 га пункцірным спосабам 90—103 тыс. шт. насення кукурузы. У выніку гэтага да моманту ўборкі заставалася каля 70—90 тыс. раслін з добра развітым пачаткам. Пры гэтым для сяўбы выкарыстоўваліся пераважна ранняспелыя і сярэдняраннія гібрыды кукурузы (КВС-701, Калектыўны 101 ТВ, Малдаўскі 257 СВ, Бема 181 СВ, Бема 182 СВ і інш.), у якіх да часу ўборкі ў спрыяльныя гады сфарміроўваліся пачаткі высокай спеласці зерня, у неспрыяльныя — малочна-васковай.

Сяўба па такой тэхналогіі праводзілася пераважна ў трэцяй дэкадзе красавіка — першай дэкадзе мая (у залежнасці ад умоў надвор'я і раёнаў апрацоўкі). Догляд за псевамі складаўся з перадусходавага (на 4—5-ы дзень пасля сяўбы) баранавання, унясення гербіцыдаў і двух-, трохразовага рыхлення міжрадкоўяў.

Апрацоўка кукурузы па зерневай тэхналогіі дазволіла павысіць пажыўнасць кармоў пры ўборцы яе на сілас да 0,24—0,30 к. адз., павялічыць выхад кармавой прадукцыі з 1 га і знізіць захворвальнасць буйной рагатай жывёлы.

Ураджайнасць кукурузы на сілас і зялёны корм у калгасах і саўгасах Магілёўскай вобласці (у сярэднім за год), ц/га

Пры ўборцы кукурузы на зерне ўяўляецца магчымым папоўніць запасы канцэнтраваных кармоў для жывёлы. У 1988 г. у гаспадарках Магілёўскай вобласці на зерневыя мэты было ўбрана 445 га, у 1989 г. — 2822, у 1990 г. — 995 і ў 1991 г. — 1136 га кукурузы і атрымана адпаведна 1642, 13 404, 2908 і 3918 т фуражнага зерня.

Трэба адзначыць, што ўдзельная вага кукурузы на зерне пакуль яшчэ не вельмі вялікая ў параўнанні з усёй плошчай пад гэтую культуру (78—80 тыс. га). Гэта абумоўлена глебава-кліматчнымі ўмовамі, асабліва ў паўночных раёнах вобласці (Шклоўскі, Круглянскі, Горацкі, Мсціслаўскі), а таксама адсутнасцю адпаведнай сельскагаспадарчай тэхнікі для дакладнай сяўбы і ўборкі кукурузы па дадзенай тэхналогіі. Да таго ж гаспадаркамі не ўсюды асвоена энергазахавальная тэхналогія нарыхтоўкі зернефуражу з кукурузы.

Аналіз прадукцыйнасці кукурузы і хлебных злакаў дазваляе зрабіць вывад аб тым, што нават ва ўмовах з лімітаванай колькасцю цяпла патэнцыяльныя магчымасці першай у большасці гадоў вышэйшыя, чым асноўных зернефуражных культур. Такая перавага кукурузы перад іншымі зерневымі культурамі, якія выкарыстоўваюцца на кармавыя мэты, пацвярджаецца сусветнай практыкай [2]. Напрыклад, у 1980 г. ураджайнасць зерня кукурузы ў свеце была на 10,5, у 1985 г. — на 15,5, у 1988 г. — на 10,1 і ў 1989 г. на 14,2 ц/га вышэйшай, чым ячменю, на 13,7, 18,1, 15,3 і 18,9 ц/га вышэйшай, чым аўса, і на 10,5, 13,7, 8,7 і 12,1 ц/га большай, чым у сярэднім зерневых і зернебабовых. Аналагічная заканамернасць назіралася і ў найбольш развітых краінах свету — ЗША, Канадзе, Венгрыі, Францыі, Італіі (табліца).

Нашы даследаванні, праведзеныя на Магілёўскай дзяржаўнай абласной сельскагаспадарчай доследнай станцыі з сярэдняраннімі (Калектыўны 101 ТВ, Калектыўны 210 АТВ), сярэдняспелым (Малдаўскі 330) і сярэдняпознім (Жарабкоўскі 86 МВ) гібридамі кукурузы на працягу

Ураджайнасць зерня кукурузы і іншых культур у краінах свету, ц/га

Культура	Год	Сусветны вынік	ЗША	Канада	Венгрыя	Францыя	Італія
Кукуруза	1980	30,9	57,1	60,0	53,2	53,3	67,7
	1985	37,8	74,1	62,4	62,9	65,8	68,9
	1988	32,2	53,1	54,7	54,6	71,0	74,9
	1989	36,8	71,8	57,2	62,2	64,9	81,3
Ячмень	1980	20,4	26,7	24,6	37,7	44,3	28,7
	1985	22,3	27,4	26,1	37,3	50,7	34,8
	1988	22,1	20,7	24,6	44,4	52,6	34,7
	1989	22,6	26,2	25,7	42,6	53,5	33,8
Авёс	1980	17,2	19,0	19,2	30,3	36,1	19,9
	1985	19,7	22,8	21,2	29,6	40,9	20,0
	1988	16,9	14,0	21,8	31,6	39,4	22,4
	1989	17,9	19,5	21,5	33,3	38,6	17,4
Зерневыя і зернебабовыя (у сярэднім)	1980	20,4	37,5	21,6	47,3	48,4	34,2
	1985	24,1	47,4	22,2	50,4	57,1	36,5
	1988	23,5	36,9	17,5	50,4	59,5	36,7
	1989	24,7	44,5	21,3	51,9	58,6	36,6

1985—1987 гг., паказалі, што найбольшая ўраджайнасць усёй зялёнай масы гэтай культуры фарміруецца пры гушчыні стаяння раслін перад уборкай 80—100 тыс., пачаткаў — пры гушчыні 80 тыс. на 1 га.

Пры апрацоўцы сярэдняранніх гібрыдаў кукурузы Калектыўны 101 ТВ і Малдаўскі 257 СВ на зерне (1988—1990 гг.) было выяўлена, што больш высокая ўраджайнасць зялёнай масы (усяго) дасягаецца пры гушчыні стаяння 80—100, зерня — пры 60—80 тыс. раслін на 1 га. У сярэднім за тры гады ў гэтым выпадку ўраджайнасць зялёнай масы гібрыда Калектыўны 101 ТВ знаходзілася ў межах 473—482 ц/га, у тым ліку колькасць зерня ў пераліку на 14%-ную вільготнасць — 50,4—53,4 ц/га, гібрыда Малдаўскі 257 СВ — адпаведна 534—542 і 65,0—68,9 ц/га.

Вынікі нашых даследаванняў пацвярджаліся і практыкай перадавога вопыту. У калгасе «Зара» Глускага раёна пры норме высеву сярэдняранніх гібрыдаў кукурузы 87—103 тыс. шт. насення на 1 га і вырошчванні яе па зерневай тэхналогіі ў 1988 г. на плошчы 80 га было атрымана па 45,8 ц/га зерня кукурузы, у 1989 г. на плошчы 280 га — па 71,9, у 1990 г. на плошчы 180 га — па 65,3, у 1991 г. на плошчы 270 га — па 65,4 ц/га зерня.

Зыходзячы з элементаў зерневай тэхналогіі, акрамя вывучэння гушчыні сяўбы кукурузы, намі праводзіліся палявыя доследы і па вывучэнні тэрмінаў сяўбы, глыбіні загортвання насення, доз арганічных і мінеральных угнаенняў. Выяўлена, што ва ўмовах добра акультураных дзярнова-падзолістых супясчаных глеб лепшым тэрмінам сяўбы кукурузы ў нашых кліматычных умовах з'яўляюцца трэцяя дэкада красавіка—першая пяцідзёнка мая, аптымальнай глыбінёй загортвання насення — 4—6 см, больш эфектыўнай дозай арганічных угнаенняў (тарфагнойнай кампст 1:1) — 40 т/га, аптымальнай дозай азоту — 90—120 кг/га (N_{60} уносіцца пад перадпаяўную культывацыю, астатняя колькасць — у падкормку ў фазе чатырох-пяці лісцяў) і фосфарна-калійных угнаенняў — $P_{40}K_{80}$.

У нашых доследах у аптымальных варыянтах у 1988 г. было атрымана па 85,8 ц/га, у 1989 г. — па 82,3, у 1990 г. — па 39,4, у 1991 г. — па 51,2 ц/га зерня кукурузы пры стандартнай вільготнасці.

Такім чынам, вырошчваючы кукурузу сярэдняранніх гібрыдаў па прагрэсіўнай зерневай тэхналогіі, можна з поспехам атрымліваць не толькі якасны сілас, але і фуражнае зерне, якое з'яўляецца высокаэнергетычным канцэнтраваным кормам для жывёлы.

Summary

It is stated, that one of the most important sources of concentrated fodder under Mogiliev region conditions are fodder maize grain, obtained while growing it under progressive technology.

Літаратура

1. Б а б и ч А. А. Животноводство: проблема кормов. М., 1991.
2. Мировое сельское хозяйство (краткий статистический справочник) / ВНИИТЭИ-агропром. М., 1991.

*Магілёўская дзяржаўная
абласная сельскагаспадарчая
доследная станцыя*

*Паступіў у рэдакцыю
05.03.92*